

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

סדר נזיקין | מסכת שבועות מ'- מ"ו
פרשת וארא | כ'- כ"ו בטבת (7-13 לינואר)

דף מ': שבועת מודה במקצת

מהי שבועת מודה במקצת? אם ראובן תובע משמעון שהוא חייב לו מאה שקלים, ושמעון אומר: "נכון, אהה צודק שאני חייב לך, אבל רק חמישים" - שמעון חייב להישבע שהוא חייב רק חמישים. הלכה זו מכונה "מודה במקצת". פלומר: מי שמודה במקצת החוב, חייב להישבע שהוא לא חייב את החלק שבו אינו מודה. יש מקרה שבו שמעון אומר לראובן, אכן אני חייב לך משהו, וככל זאת הוא פטור מושבעה. ההלכה הזו מכונה "טענו בחטים והודה לו בשעורים". ראובן תבע משמעון: אהה חייב לי קילו חטים. שמעון ענה לו: אני חייב חצי קילו שעורים. במקרה זה שמעון אינו צריך להישבע שאינו חייב חטים. מדוע? כי הודאתו על השעורים אינה נחשבת כ"מודה במקצת", שהרי ראובן לא תבע ממנו אלא חטים והוא לא הודה אפילו על חיטה אחת, ואין סיבה להשביעו שהוא פטור מלשלם חטים.

דף מ"א: מפני שיבה תקום והדרת פני זקן

הפסוק בספר ויקרא: **"מפני שיבה תקום והדרת פני זקן"** מלמדנו את המצוה שיש לקום גם לכבודו של תלמיד חכם אפילו שהוא צעיר, וגם בפני זקן, אפילו שאינו תלמיד חכם. במסכת קידושין מסופר שרבי יוחנן היה עומד אף מפני זקנים נכרים, בנמקו: כפה מקרים וצרות עברו עליהם, וראו ניסים הרבה ומופתים". כדרך זה מסופר שרב נחמן ישב בבית דינו, וכשהופיעה אשתו של רב הונא לדין תורה, קם רב נחמן לכבודה, לא מפני שהיתה זקנה אלא מפני שהיא אשתו של תלמיד חכם וראוי לכבדה על תורתו של בעלה.

דף מ"ב: כל האומר לא ליתי - כאומר לא פרעתי

אל תדר מושב בית הדין נכנסו התובע חיים ועוד אדם - הנתבע. מי התובע? שאל ראש בית הדין, וחיים ענה: "אני". מה אהה טוען? "אני טוען שהנתבע לזה ממני מאה שקלים ולא החזיר לי". ומה אהה טוען? שאל הדין את הנתבע. הנתבע השיב: "מעולם לא ליתי ממנו!". הנתבע לא ידע שמאחורי הדלת ממתנינים שני עדים. הם נכנסו והעידו: "ראינו את הנתבע לונה מאה שקלים מחיים". אומר הנתבע: "אמנם ליתי ממנו, אבל כבר החזרתי לו אותם". אהרו לו הדינים: "עכשיו כבר מאוחר. אם בהתחלה היית אומר: נכון, ליתי, אבל פרעתי, היית זוכה בדין עד שחיים היה מביא הוכחה שלא פרעתי. אבל כרגע שטענת: לא ליתי, בכך הודית שלא הבאת לו מאה שקלים, ולכן עליך לשלם אותם". הלכה זו אהר רבא בקיצור: **"כל האומר לא ליתי - כאומר לא פרעתי"**.

מן התלמוד

סדר נזיקין,
מסכת שבועות, דף מ"ג

"מנורה בת עשר ליטרין יש לי בידך, אין לך בידי אלא בת חמש ליטרין - חייב"

שקלוה - לקחו אותה
אזופיה - הילווה לו

הסבר: אדם שתובע מחברו מנורה גדולה בת עשרה ליטרין שנמצאת בידו, וחברו טוען שיש בידו רק מנורה בת חמישה ליטרין - חייב הנתבע להישבע כדין מודה במקצת.

★ | מן ההיסטוריה

קבוצת "מנורה"

קבוצת "מנורה" הייתה המסגרת הארגונית הראשונה של תנועת בית"ר בארץ ישראל. העולים הראשונים מבני תנועת בית"ר שהגיעו לארץ היו בודדים. בנרתין הראשון, שעלה בשנת תרפ"ה, (1925) היו שלושה חברים: גרשון שץ, צבי בן-יעקב ודוד ראפאפורט. באותה תקופה שרר בארץ משבר כלכלי חמור. כדי לשפר את סיכויי העולים למצוא עבודה, הוקמה מסגרת ארגונית שנקראה קבוצת "מנורה". הקבוצה החלה את פעולתה באזור פתח תקוה, ולאחר מכן עברה אל בנימינה לעבודה בייבוש ביצות כבארה, מאחר שרוב העובדים סירבו להגיע לאזור בשל מחלת המלריה. באותה תקופה קיבלה הקבוצה את הכינוי "קבוצת הבוידעם" מכיוון שחבריה גרו בעליית גג של רפת בבנימינה, שחציה היה מלא בחציר וחציה פונה למגורים. בהמשך לקחה קבוצת "מנורה" חלק בהקמת המושב רמת טיומקין.

דף מ"ג: שבועה על עבדים וקרקעות

המשנה בדף הקודם מונה דברים שמן התורה אין נשבעים עליהם לעולם, ביניהם: עבדים וקרקעות. למשל, אם ראובן נתן את עבדו לשמעון כדי שישמור עליו, והעבד נגנב, שמעון אינו צריך להישבע שאכן העבד נגנב, אף על פי שכל שומר צריך להישבע שכן ארע. הלכה זו אנו לומדים מן הפסוק בספר שמות המהיב שבועה: **"כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר ונגב מבית האיש אם ימצא הנגב ישלם שנים... ונקרב בעל הבית אל האלהים" - אם השומר טוען שחפץ נגנב עליו להישבע על כך בבית דין.**

בפסוק כתוב **"כסף או כלים"**. כסף או כלים הם מיטלטלין, ומכאן למדו שאין נשבעים על קרקעות. ומה לגבי עבדים? הרי הם אינם קבועים כמו קרקע? וכך, ישנה דרשה מיוחדת המלמדת שרבים מדיני הקרקעות תקפים גם לגבי עבדים, ולפיכך אין נשבעים על עבדים.

דף מ"ד: טלה קטן - סיפור גדול

יום אחד מצא אדון נחמיה טלה פועה תועה בשבילי הכפר. בטלו נחמיה לביתו, כדי לקיים מצות השבת אבדה, ולאחר שעות אחדות הגיע אדם ומסר את כל הסימנים של הטלה. פנה אדון נחמיה אל החצר כדי להביא את הטלה, ולהפתעתו הרבה התברר שהטלה נעלם כאילו בלעתה האדמה. "אני כל כך מצטער על ההפסד שנגרם לך", אמר נחמיה, "אין לי מושג איך זה קרה".

בעל הטלה השיב לו: "אני חושב שאני צריך להצטער על ההפסד שנגרם לך!" - "לי?"

- "כן! בתלמוד לומדים שרוב יוסף אמר **שלמוצא אבדה יש דין של שומר שכן, ושומר שכן שהחפץ אבד ממנו או נגנב ממנו, צריך לשלם את דמיו לבעלים!**"

- "למה? שומר שכן מקבל כסף, מה אני הרוחתי כאן? אני שומר חינם!" - "נכון, לא קיבלת כסף, אבל הרוחת שבשעה שטיפלת בטלה היית פטור מלתת צדקה לעניים שדפקו בדלת, כי **'העוסק במצוה - פטור מן המצוה'**."

מתולדותיו |

גרשון שץ

(תרס"ה-תשכ"ג, 1905-1963)

גרשון שץ ז"ל היה ממיסדי תנועת בית"ר העולמית, ומראשוני תנועת בית"ר שעלו לארץ. שץ נולד בלטביה, ובעקבות מפגש עם ז'בוטינסקי הצטרף עם ארבעה חניכים נוספים לקבוצה שהפכה לימים לתנועת בית"ר. הוא עבר הכשרה בחווה החקלאית הראשונה של בית"ר בלטביה, ובשנת תרפ"ה (1925) עלה לארץ והיה בכך חבר בית"ר הרביעי שעלה לארץ. הוא הצטרף ל"חבורת השומרון" בזכרון יעקב, וכאשר הגיעו עולים נוספים מבית"ר הקים את קבוצת "מנורה", שבמסגרתה התמחה בחפירת תעלות ניקוז וייבוש ביצות. **בשנת תרפ"ט (1929) יזם שץ את רעיון פלוגות הגיוס של בית"ר, ויצא לאירופה כדי לעודד את העלייה במסגרת אותן פלוגות. בתקופת המחתרות היה פעיל בברית הבריונים ובלח"י. כמו כן, היה ממיסדי הסדרות העובדים הלאומית.**

גרשון שץ
(העמותה להנצחת מורשת לחמי חרות ישראל (לח"י) וחלליהם)
WWW.LEHI.ORG.IL

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

דף מ"ה: הרישום בפנקס מחיב

על המפה

רמת טיומקין

המושב רמת טיומקין הוקם בשנת תרצ"ב (1932) ליד נתניה. הוא נוסד על ידי אנשי בית"ר וקבוצת מנורה, שאחד מראשיהם היה גרשון שי. **שם המושב נקרא על שמו של זאב ולדימיר טיומקין, מאנשי "חובבי ציון" והרוויזיוניסטים, שהיה ידו של זאב ז'בוטינסקי. רמת טיומקין היה המושב הראשון שהקימו הרוויזיוניסטים בארץ ישראל.** היישוב היה חקלאי באופיו. חצרות הבתים והפרדסים שימשו לאימונים של לוחמי האצ"ל, והוטמנו בהם כלי נשק. היישוב שימש בסיס פעולה לקליטת מעפילי "אף על פי". בשנת תש"ח (1948) נבלע היישוב בעיר נתניה הסמוכה לו, וכיום האזור הוא חלק משכונת רמת אפרים.

מר ברוך ניהל את חנות המכולת שלו ביד רמה. המצרכים היו מסודרים למופת, הקופסה עם כרטיסי הלקוחות הייתה תמיד מאורגנת ומדויקת, ואנשים רבים סמכו עליו. ליד המכולת הלה ונכנה בנין רב-קומות, ומדי פעם היה הקבלן שולח את הפועלים אל המכולת שיקחו מצרכים על חשבון המשכורת שלהם. מר ברוך היה רושם, ופעם כחודש הקבלן היה משלם. יום אחד, אחד הפועלים ביקש מהקבלן את משכורתו, והקבלן אמר לו: "כבר קיבלת. שלחתי אותך אתמול למכולת שתקנה מצרכים באגף שקל".

"לא קניתי!", אמר הפועל. ירדו שניהם אל המכולת, פתח מר ברוך את קופסת כרטיסי הלקוחות שקונים בהקפה והראה לקבלן, "הנה רשום כאן שהוא קנה אתמול באגף שקל!". מה הדין? התלמד ואמר **שהקבלן צריך לשלם אלף שקל גם לפועל וגם למר ברוך.** למר ברוך עליו לשלם, מפני שכך כתוב בפנקס

שלו, **והא הרי תמיד סמך על מה שכתוב בפנקס של המכולת.** לפועל הוא צריך לשלם עד שיקביא הוכחה שהוא קיבל את משכורתו. **הפנקס של מר ברוך מהוה הוכחה עבור הקבלן עצמו אך לא עבור הפועל.**

דף מ"ו: לא חושדים באדם שהוא גנב

תעודת זהות - תלמוד ישראלי

תלמוד ישראלי- הדף היומי לילדים, מחבב ומנגיש את לימוד התלמוד, מגביר אהבת תורה ומעצים את התא המשפחתי והקהילתי.

הפרוייקט כולל- שבעה כרכים המקיפים את כל דפי התלמוד עפ"י סדר הדף היומי, עלונים שבועיים המופצים בעשרות אלפי עותקים, דף פייסבוק [f](#), 60 סרטונים ב- [YouTube](#) בשיתוף ערוץ מאיר עם כוכבי הילדים אסי וטוביה.

לפתיחת מוקד לימוד כקהילה או בית ספר לפרטים: **ענבל הלל רכזת פרויקטים** | inbalh@medison.co.il | טל. 03-9250274

אם אדם טובע את חברו: "החפץ שנמצא אצלך הוא שלי", הנתבע אינו צריך להביא ראיה שהחפץ שלו. מפני שיש חזקה: "אחזוקי אינשי בגנבי - לא מחזקין". כלומר: **לא חושדים באדם שהוא גנב,** מפני שאנשים מפחדים לעשות מעשה גנבה. לכן, **עצם העובדה שחפץ נמצא אצל אדם היא ההוכחה הטובה ביותר שהחפץ שלו, שהרי איננו חושדים בו שהוא גנב.** איש אחד עבר ליד חצר של אחד מתושבי הכפר, והוא זיהה שבחצר עומדת עז ששיקת לו. בעל החצר טען: "קניתי אותה מקר", והאיש השיב: "בחיים שלי לא מכרתי עז". תושבים רבים אמרו שבעל החצר צודק, שהרי למדנו לשלל אדם יש חזקה שאינו גנב, ומה שנמצא אצלו שייך לו, אולם אחר כך התברר להם הדין מהתלמוד - אם החפץ מהלך לבד ממקום למקום, ככר אין חזקה כזו, כי לא צריך לגנוב את העז, היא הולכת מעצמה ממקום למקום, ולכן בעל החצר צריך להוכיח שהוא אכן קנה את העז מאותו איש.

שאלת השבוע

התשובות לשאלות נמצאות בעלון זה

1. מה למדו חז"ל מהפסוק "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמר וגנב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים..". לגבי חיוב שבועה על קרקעות?

2. מהי שבועת מודה במקצת, ומתי נשבעים אותה?
3. מה למדו חז"ל מהפסוק ומהציווי "מפני שיבה תקום והדרת פני זקן"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בטאבלט איכותי או בסט ספרים של התלמוד הישראלי (לפי בחירתכם).

את התשובות יש לשלוח במייל עד יום רביעי בשעות הצהריים: talmudisraeli@medison.co.il

הודעות ישלחו לזוכים במייל ושמותיהם יפורסמו בדף הפייסבוק של התלמוד הישראלי.

*בפיקוח רחא חשבון

70 שנה למדינת ישראל

1976/תשל"ז מבצע יונתן

מבצע יונתן, המכונה גם "מבצע אנטבה" ו"כדור הרעם", הוא שמה של פעולה צבאית שביצעה צה"ל באוגנדה ב-4 ביולי 1976 (תשל"ז), כדי לשחרר 105 נוסעים יהודים, ישראלים ואנשי צוות מטוס אייר פראנס, שנחטפו על ידי טרוריסטים במהלך טיסתם מישראל לצרפת. מבצע זה היה מסוכן ונועז במיוחד, שכן החטופים הוחזקו במדינה עוינת ורחוקה. הוא הוצא לפועל בשל סיוחה של ישראל להיענות לדרישות החוטפים ולשחרר אסירים ביטחוניים. לוחמי סיירת מטכ"ל וצנחנים הונחתו באנטבה בחשאי ממטוסי תובלה, והצליחו להשתלט על שדה התעופה, להרוג את המחבלים ולהחזיר לארץ את רוב בני הערובה. במהלך המבצע נהרג מפקד סיירת מטכ"ל, יונתן נתניהו, ובעקבות זאת נקרא המבצע על שמו.

משוחרי מבצע יונתן מגיעים ארצה. (אוסף התצלומים הלאומי, MOSHE MILNER)

1976/תשל"ז

הגרו את המשפט

כמה משפטים מתוך המפגש השבועי נחצו לשניים. מתחו קו בין ראשיתו של המשפט לבין סופו!

1. כל האומר לא ליתתי
 2. העוסק במצווה
 3. אחזקו אינשי בגנבי
 4. מפני שיבה תקום
 5. טענו בחיטים
- א. והדרת פני זקן
ב. לא מחזקין
ג. כאומר לא פרעתי
ד. והודה לו בשעורים
ה. פטור מן המצווה

יש לי מושג

מצוות צריכות כוונה

קיימת מחלוקת בין הפוסקים האם מצוות צריכות כוונה או לא, כלומר האם אדם שעשה את מעשה המצווה (למשל, תקע בשופר בראש השנה או אכל מצה בפסח) אך לא כיוון לשם מצווה, יצא ידי חובה או לא. להלכה פסק ה"שולחן ערוך" שמצוות צריכות כוונה, ומי שלא כיוון כלל, צריך לחזור ולקיים את המצווה מתוך כוונה.

דבר תורה לשולחן שבת

פעמיים מופיעה בתורה המילה "מורשה".

פעם אחת בפרשת "וארא", בהקשר של ההבטחה על ארץ ישראל: **"והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אתה לכם מורשה אני ה'".** ופעם שנייה בפרשת "וזאת הברכה", בהקשר של התורה: **"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב".**

חז"ל נתנו הסבר וקשר בין שתי הפעמים הללו בתורה בהם מופיעה המילה מורשה. כך מסביר זאת בעל הטורים: **"...שבזכות התורה ירשו הארץ .."**, דהיינו, שאת שתי הירושות והמורשות הללו נתן הקב"ה לישראל, מתוך כוונה ליצור קשר ביניהן ולומר שבזכות המורשה האחת - התורה - יזכו לרשת את המורשה השנייה - ארץ ישראל.

